

2025-plan og arbejdsmarkedet

Tusindvis af skjulte ledige

Den relativt lave arbejdsløshed har fået flere til at frygte, at vi om kort tid kommer til at mangle hænder på arbejdsmarkedet. Flere aktører har derfor kaldt på reformer, som løfter udbuddet af arbejdskraft, hvilket der også er lagt op til i 2025-planen. Der er imidlertid en stor gruppe, som ikke er registreret som arbejdsløse, men som gerne vil have et arbejde, og som faktisk også aktivt søger efter et arbejde og kan tiltræde et job indenfor 14 dage. Det er en gruppe på 53.000 personer, der er 'skyggeledige'. Samtidig vokser arbejdsstyrken med 215.000 personer frem mod 2025. Problemet for dansk økonomi er ikke mangel på hænder, men mangel på uddannet arbejdskraft.

af cheføkonom **Erik Bjørsted**

25. oktober 2016

Analysens hovedkonklusioner

- Den registrerede arbejdsløshed er aktuelt på 4,2 pct. af arbejdsstyrken svarende til 112.400 fuldtidspersoner.
- Den lave arbejdsløshed har fået mange til at frygte for mangel på arbejdskraft, og flere har derfor efterlyst flere udbudsreformer for at øge arbejdsudbuddet.
- Der er dog flere ledige ressourcer til rådighed for arbejdsmarkedet end bruttoledigheden umiddelbart antyder. Ifølge arbejdskraftundersøgelsen fra Danmarks Statistik var der omkring 53.000 personer i 2. kvartal 2016, som *ikke* var registreret som arbejdsløse, men som gerne ville have et arbejde, og som også stod til rådighed for arbejdsmarkedet.
- Arbejdsstyrken vokser med godt 200.000 personer de kommende år frem mod 2025. Problemet er ikke mangel på hænder, men mangel på uddannet arbejdskraft.

Kontakt

Cheføkonom

Erik Bjørsted

Tlf. 33 55 77 12

Mobil 27 68 79 50

eb@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

53.000 ledige er ikke registreret som arbejdsløse

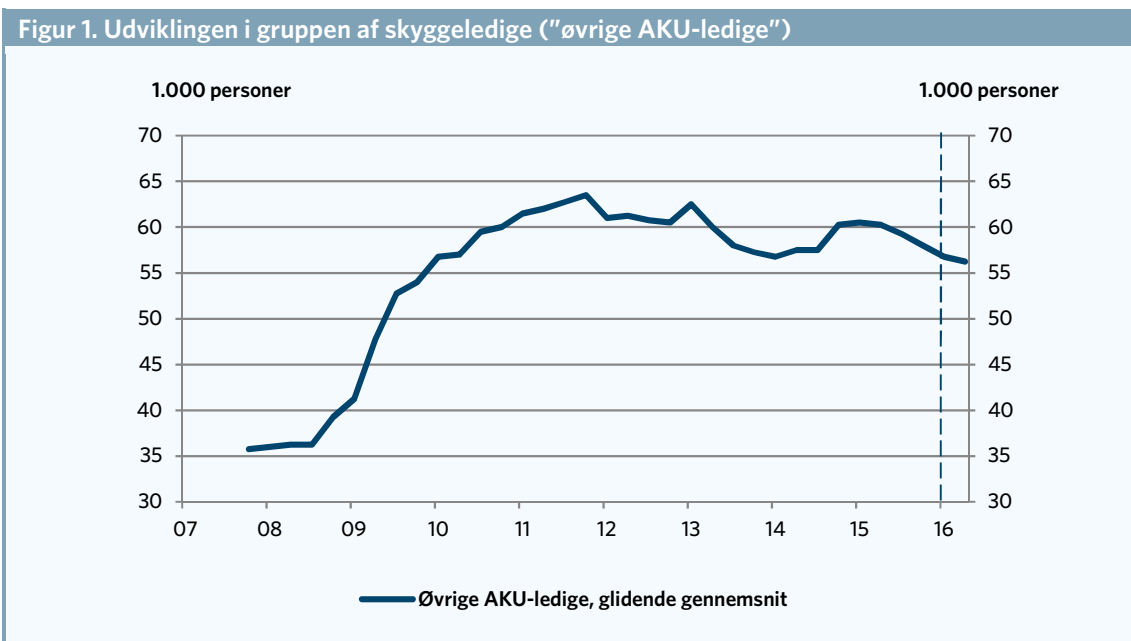
Den registrerede bruttoledighed var i juni 2016 på 4,2 pct., svarende til 112.400 fuldtidspersoner. Den relativt lave bruttoledighed har igennem lang tid vakt bekymring for, at dansk økonomi er ved at løbe tør for hænder. I forlængelse heraf har mange økonomer og politikere efterlyst flere arbejdsmarkedsreformer for at løfte arbejdsudbuddet, så vi undgår flaskehalsproblemer. Regeringens 2025-plan har også lagt sig i dette spor og lægger op til yderligere udbudsreformer for at øge arbejdsudbuddet.

Der er dog flere ledige ressourcer til rådighed for arbejdsmarkedet end bruttoledigheden umiddelbart antyder. Bruttoledigheden er alene en optælling af antallet af registrerede arbejdsløse dagpengeberettigede og arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere samt aktiverede.

En stor gruppe personer, som ikke er registreret som ledige, ønsker dog også et arbejde og søger også aktivt efter et job, ligesom de også kan tiltræde et job inden for kort tid.

Ifølge arbejdskraftundersøgelsen fra Danmarks Statistik udgjorde denne gruppe af såkaldte 'skyggeledige' ca. 53.000 personer i 2. kvartal 2016. I arbejdskraftundersøgelsen kaldes de for "øvrige AKU-ledige".

De sidste par år har niveauet i gruppen af skyggeledige svinget omkring et niveau på lidt over 55.000 personer. Det fremgår af figur 1, som viser et glidende gennemsnit af det seneste kvartal og de tre foregående kvartaler.

Anm.: Der ses på antallet af "øvrige AKU-ledige". Antallet svinger en del fra kvartal til kvartal. Derfor er det i figuren valgt at se på et 4 kvartalers glidende gennemsnit for bedre at kunne se tendensen i udviklingen. Udviklingen fra 4. kvartal 2015 og frem skal tolkes med forsigtighed, fordi AKU-opgørelsen, som er baseret på en stikprøve, er blevet omlagt. Derfor skal man ikke lægge for meget i, at antallet af skyggeledige/øvrige AKU-ledige, er faldet lidt siden årsskiftet. Databrudet er markeret med den lodrette streg i figuren.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, Arbejdskraftundersøgelsen, 2. kvartal 2016.

Arbejdskraftundersøgelsen lider af et databrud i første kvartal 2016, som er markeret med den lodrette streg i figuren. Derfor skal man ikke lægge alt for meget i, at antallet af øvrige AKU-ledige er faldet lidt efter årsskiftet.

Usikkerheden på stikprøven for antallet af øvrige AKU-ledige er dog ikke større end den var i 4.kvartal 2015 før databruddet (+/- 8.000 personer).

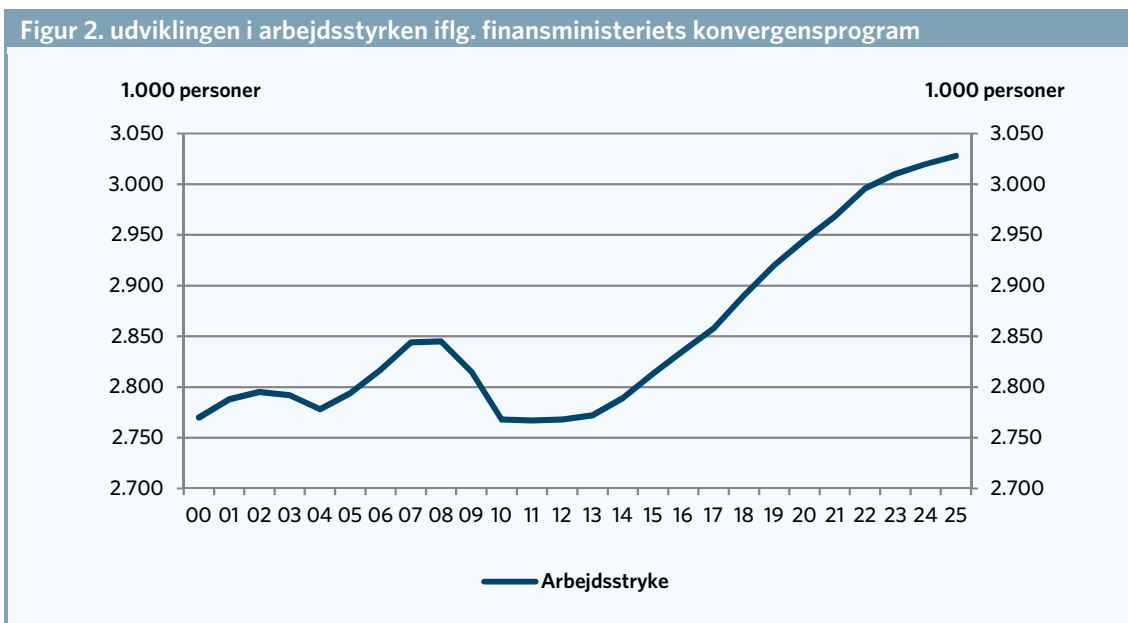
Alt i alt er der således en betydelig gruppe af personer, som reelt er arbejdsløse, men som ikke er registreret som arbejdsløse.

Disse tal er vigtige at holde sig for øje, når vi diskuterer behovet for flere hænder på arbejdsmarkedet.

Vi ser i øjeblikket også, at arbejdsstyrken vokser. Arbejdsløsheden - hvad enten man ser på bruttoledigheden eller AKU-ledigheden falder i øjeblikket ikke lige så kraftigt, som beskæftigelsen vokser. Det er fordi, arbejdsstyrken vokser, og flere udbyder deres arbejdskraft.

Ikke mangel på hænder, men mangel på kvalificerede hænder de kommende år

Væksten i arbejdsstyrken skyldes dels de bedre jobmuligheder, der lokker flere ud på arbejdsmarkedet og i et vist omfang også de arbejdsmarkedsreformer, som allerede er blevet gennemført de senere år. Reformerne har dog ikke haft så lang tid at virke i endnu, men med de allerede gennemførte reformer, som bl.a. medfører en markant senere tilbagetrækningsalder, er der frem mod 2025 ifølge Finansministeriets konvergensprogram udsigt til, at arbejdsudbuddet vokser med godt 200.000 personer. Det fremgår af figur 2.

Kilde: AE på baggrund af finansministeriets Konvergensprogram 2016.

Ifølge EU-kommissionen er Danmark blandt de fem lande i EU, som frem mod 2030 og 2060 forventes at løfte andelen af 15-74-årige på arbejdsmarkedet mest. Problemet for dansk økonomi er derfor ikke mangel på hænder de kommende år. Problemet er derimod mangel på *kvalificerede* hænder.

Konkret er der risiko for, at vi kommer til at mangle omkring 70.000 med en faglært uddannelse. Samtidig vil vi have 110.000 i overskud, som er ufaglærte eller med kun en gymnasial uddannelse. Derfor burde fokus i en 2025-plan være rettet mod at øge kvalifikationerne, så der ikke opstår mangel på uddannet arbejdskraft.

Desværre lægger regeringen op til en meget begrænset vækst i det offentlige forbrug, som ikke er stor nok til at dække det demografiske behov, der bliver for offentlig service fra flere ældre, børn og flygtninge. Reelt er der tale om en besparelse i det offentlige forbrug, som kan gå udover uddannelserne.

Det er meget uheldigt. Formår vi ikke at løfte uddannelsesniveaueet i arbejdsstyrken markant, kan danske virksomheder gå glip af ordre, ligesom det kan blive vanskeligere at tage ny teknologi i brug ude i virksomhederne. Det vil alt sammen hæmme vores velstand betydeligt, hvis vi ikke får hævet kvalifikationer i arbejdsstyrken.

Vi skal derfor have flere unge til at tage en faglært uddannelse, og der skal være bedre muligheder for at få efteruddannelse og opkvalificering.

I det lys kommer regeringens 2025-plan ikke med de rigtige svar.

Boks 1. Anvendte ledighedsbegreber i Danmark

I Danmark anvendes tre forskellige ledighedsbegreber. Den registrerede ledighedsstatistik, der omfatter netto- og bruttoledigheden, er en månedlig totaloptælling baseret på data fra Arbejdsmarkedsstyrelsen. Udover den registrerede ledighed opgøres Arbejdskraftundersøgelsen (AKU), der er en stikprøvebaseret international anvendt definition.

Nettoledighed

Den registrerede nettoledighed måler antallet af 16-64-årige jobklare modtagere af dagpenge, kontanthjælp og starthjælp opgjort i fuldtidspersoner. Det betyder, at nettoledigheden dækker personer, der skønnes jobklare og ikke er i aktivering. Den registrerede nettoledighed bliver opgjort hver måned.

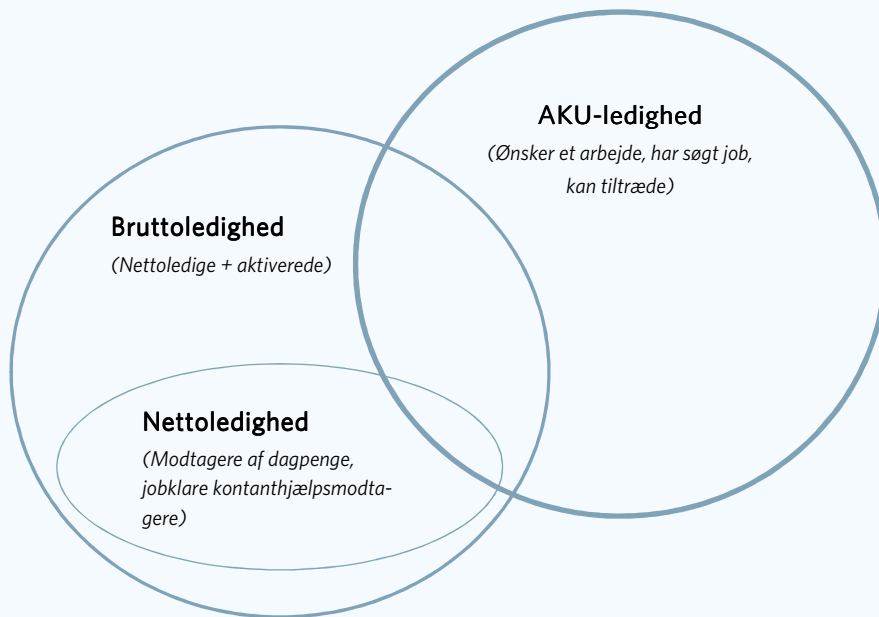
Bruttoledighed

Den registrerede bruttoledighed måler - ligesom nettoledigheden - antallet af 16-64-årige personer der modtager dagpenge fra en a-kasse eller som er jobklare kontanthjælpsmodtagere opgjort i fuldtidspersoner. Derudover medregner bruttoledigheden også personer i aktivering. Den registrerede bruttoledighed bliver opgjort hver måned.

AKU-ledigheden

Arbejdskraftundersøgelsen (AKU-ledighed) er en stikprøveundersøgelse blandt danskere i alderen 15-74 år. AKU-ledigheden følger en international anvendt definition. Det betyder, at AKU-ledigheden bl.a. kan benyttes til at sammenligne ledigheden mellem forskellige lande. Ledige efter denne definition er personer, der 1) ønsker et arbejde, 2) har søgt job indenfor de seneste fire uger, 3) kan tiltræde et job indenfor de næste to uger. Det betyder, at AKU-ledigheden bl.a. fanger personer, som ikke modtager dagpenge og ikke har ret til kontanthjælp, som arbejdsløse. AKU-ledigheden bliver opgjort kvartalsvis.

Illustration: De tre ledighedsbegreber i Danmark

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.